Cartea pianistei fermecată de fado

Prima dată a strunit pianul, apoi și-a fermecat elevii, după care și-a uimit tatăl când a pus degetul pe hartă și a decis: "Mă mut în Portugalia!". Mai târziu a început să scrie și, în căutarea cuvintelor, a știut să vadă un învățător dincolo de hainele unui cerșetor, care a învățat-o că imaginile sunt doar frânturi, frânturi de fado, arii de fericire ori lacrimi de dor. Viața e mai mult. A scris sute de pagini împlinite într-un roman cu parfum de femeie, "Imagini de fado", poate cea mai frumoasă carte apărută în ultima vreme la noi, aici, în locul căruia Vanessa îi spune "acasă".

Laura Oană

"Portugalia este căldură din toate punctele de vedere: clima, oamenii. Îmi place felul în care sunt construiți, ar face orice ca tu să te simți bine. Eu nu că am fost bine primită, eu am fost adoptată în Portugalia". Și îmi dă și un exemplu: femeia de la care a închiriat locuința: "Este casa unei doamne care mă iubește și acum suferă că nu sunt acolo. După trei zile, mi-am obținut rezidența: m-am dus la Finanțe, doamna de acolo m-a privit și m-a întrebat: <<Vreți rezidența? Luați-o!>>". O fascina totul, încă o uimește țara unde copiii sunt deosebit de afectuoși, unde oamenii se dau în vânt după muzică și fiecare sat, oricât de mic, are propria fanfară, unde - ciudat – toți cântă, dar preferă străinii ca dascăli: "Sunt mulți imigranți care predau muzica. Sistemul lor muzical nu e atât de bine pus la punct". Portugalia e farmec, are atmosferă și așa este ușor să scrii: "Nu am ținut practic un jurnal, scriam din când în când, notam impresii, gânduri. Apoi am citit "Alchimistul" lui Coelho și m-am îndrăgostit de el. El susține că atunci când ceva trebuie să se întâmple, tot universul conspiră pentru împlinirea acelui lucru. Eu cred altceva – că totul vine la timpul potrivit și numai atunci când ești pregătit. De asta am scris această carte. Am conceput-o inițial ca o nuvelă, apoi m-am întins", zâmbește cumva ghiduș Vanessa Mariș, apoi explică: "Ideea cărții e căsătoria și intrarea în căsătorie. De mare ajutor mi-a fost Salvador, cel care este și un personaj al cărții și care a pictat coperta".

Vanessa Mariș preia muzică de pe portativ și o transpune în note, dar creează și muzică din viață, pe care o transpune într-un prim roman

Femeia, între Lună și Soare

Este o tânără frumoasă care emană putere. Ai impresia că știe exact ce va face în fiecare minut al vieții ei, că nu se pierde cu firea niciodată, dar bucle le, felul ușor în care înclină capul, căldura ochilor ce par mătase brună, degetele lungi pe țigară, o descoperă ca fire care trăiește intensiv sufletește, visează mult și frumos sub luna oranj ori arde precum soarele Portugaliei (țara cu cele mai multe zile însorite pe an, străzi cu piatră cubică și castele deasupra orașelor). Are încă nelămuriri: "Nu știu exact ce m-a determinat să scriu. Acum doi ani credeam că va fi o nuvelă de 40 de pagini și am ajuns la un roman. Cartea prezintă două eroine, din două culturi diferite – Portugalia și România – și cu ajutorul lor am realizat o paralelă. Debutul meu editorial este încă un roman ficțiv". Ficțiv și nu prea: „Unele personaje sunt în sală, altele nu au ajuns aici, o parte sunt din sufletul meu", a recunoscut Vanessa la lansarea cărții. Paulina Popa, editor: „Când am citit volumul, am decis imediat să public cartea Vanessei, știind că așa aduc cititorului un roman nou, bun, care prezintă două acțiuni, două personaje și două spații geografice diferite. Cititorul va găsi aici multă spiritualitate, este o carte scrisă cu sufletul și nici nu se putea altfel din moment ce scriitoarea vine din lumea artei". Poate că romanul mai are nevoie de retușuri, poate că uneori apar detalii care atârnă ca un balast, dar „Imagini de fado" este o carte care merită citită. Până la capăt. „La început, romanul te lasă descumpănit, cele două tinere sunt într-o continuă căutare, apoi episoadele încep să curgă frumos, Dumnezeu ajunge din laitmotiv trăire adevărată, iar analiza celor două tinere, personajele principale, se apropie de diagnoză pe măsură ce narațiunea este mai detaliată: romînca SOL este o capricioasă, incultă, genul care crede că totul e <<cool>> sau <<nasol>>. Ea rămâne într-o viață dominată de imoralitate, într-o lume care nu știe să iubească. Iubitul ei, Andrei, este un egoist gregar, care trăiește doar propriile-i vicii. De cealaltă parte, în Portugalia, LUNA este un personaj aparte, extrem de sensibilă, o artistă. Mi-a rămas sentimentul unei vieți trăite în două locuri diferite, pline de evenimente care pe alocuri șochează, care pe alocuri încântă, te înalță, te dezgustă și, la sfârșit, te bucură. A scrie este a recompune ceea ce se destramă în mintea noastră. A scrie la 28 de ani cu atâta deschidere și imagine dă impresia vizionării unui film bun. Este multă lumină în această carte", declara poetul și scriitorul devean Dumitru Tâlvescu la prezentarea cărții, organizată de Biblioteca Județeană Ovid Densusianu, care a strâns ciudat de multă lume la un gen de eveniment care, la Deva, adună de obicei doar o mână de „obișnuiți ai casei".

„Priveam și scriam"

Editorul Paulina Popa vede în Vanessa Mariș un talent de la care așteaptă împliniri și în alte volume: „Te jertfești pe tine și timpul tău când te apuci de scris, stai luni, ani de zile deasupra paginilor. Mărturisesc că am făcut artificii pentru ca volumul să aibă numai 360 de file: am scris literele cu font 12, altfel ar fi avut vreo 600. Vanessa nu are în această carte sentimente, ci stări sufletești iscate de două personaje puternice duse în spații geografice diferite". LUNA predă și pictează, dar harul dispare când se îndrăgostește dureros de un bărbat căsătorit, iar SOL, trăiește regește în Sibiu, fată de patron cu multe și îndestulate afaceri, devine avocat și se îndrăgostește de un tânăr care își ascunde vericheta. „Cred că nu sunt nici LUNA, nici SOL, una este prea sensibilă și pasivă, cealaltă este extrem de egoistă. A trebuit să le construiesc pe cele două fete și am încercat să fiu neutră. Este foarte greu să caracterizezi un personaj și să scrii la persoana întâi, este ca și când ai scrie despre tine, despre defectele tale. Îmi place însă să cred că nu am niciunul din minusurile lor", speră Vanessa, care a scris întreg romanul în doi ani: „M-am apucat să scriu și am vrut să plasez acțiunea în orășelul Leiria. Scriam atunci puternic, a ținut vreo două luni. Nu am vrut să văd totul ca un turist, așa că mi-am luat cameră la un hotel, am ieșit în oraș și mă întrebam cine o să-mi spună mie totul despre viața culturală, cum aflu detalii despre arhitectură, domeniu care este deosebit de prețuit în Portugalia. M-am așezat la o cafenea și am încercat să mă transform în personajul meu care trăia aici, respectiv LUNA, să observ lumea. Priveam și scriam. Am zărit un cerșetor, care m-a observat, s-a ridicat și a venit la mine. M-a întrebat dacă sunt scriitoare, i-am răspuns și a exclamat: „Ce frumos, suntem amândoi artiști. Eu sunt pictor" Arăta oribil, dar nu a contat. Două ore mi-a povestit tot ce vroiam să știu. M-a ajutat enorm acest om pe care îl cheamă Salvador". Acest Salvador devine în carte „Îngerul bun" al LUNEI, o îndrumă chiar și în vis, îi apare în piațetă și o felicită pentru expoziție.

Suferința Lunii și durerea Soarelui

„Ca un mic tablou în cuvinte, pe care probabil îl va exprima vreodată în culori, LUNA privea oamenii și scria (...) Oameni triști sau veseli își dezvăluiau, prin expresiile chipurilor lor, fericirea sau nefericirea. Viața. Oriunde. În orice piațetă a Lisabonei, a Portugaliei și, cu siguranță, în întreaga lume. LUNA ridică pixul de pe hârtie, privind din nou „fericirea și nefericirea" din acea piațetă: un cerșetor stătea pe o bancă, cu fața spre castel, cu un rucsac sărăcăcios lângă el și câteva hârtii (...). Cerșetorul se ridică, o privi și surâse (...) Mă bucur că ești în fața mea, iar eu îți desenez portretul pe care n-o să-l creionez pur și simplu pe hârtie, ca o copie, zâmbi Salvador. Încerc să redau suferința din ochii tăi, disperarea și strigătul de ajutor". Portretul pune în fața LUNEI o altă oglindă: „Privirea ei tristă aducea aminte de suferință și de ploi, dar nu de natură moartă. Poate de o natură aproape moartă. Cine era fata din desen, care nu zâmbea, care nu mai spera, care își cânta parcă tristul fado, ca un strigăt de ajutor?" Tabloul este pentru LUNA începutul vindecării. Arta ca un balsam. La fel cum, frumoasa SOL prinde putere și decide să lupte de fiecare dată când privește posterul cu chipul ei, în alb negru, dar cu buze roșii și ochi albaștri: „Totul era bine! Când era tristă sau avea o zi proastă, era de ajuns să privească poza în care zâmbea, iar totul revenea la normal. Ce frumoasă era...". Vanessa cântă la pian, Vanessa predă muzica, Vanessa face meloterapie. În roman, pictura este cea care o însuflețește din nou pe LUNA: „Vindecarea... intra timid în sufletul LUNEI, prinzând viață cu fiecare tablou încheiat. (...) Durerea trecutului chema, parcă, forțele negative sau pozitive ale Universului, obligând-o să picteze cele mai ascunse cotloane ale suferinței ei. Combătea suferința cu suferință. Ca o dureroasă metastază a sufletului. Cancer de suflet". La vernisajul celor „douăzeci de picturi sumbre, celor douăzeci de părți ale sufletului ei", cele două personaje se cunosc și se recunosc pentru că „doar suferința putea înțelege suferința". Indiferent din ce țară vii, dacă e noapte sau zi, suferința își are rostul ei și poate că este felul Lui de a-ți spune că nu ești pe calea bună. Momentul, binecuvântat de Salvador, este, de fapt, descris ca începutul unor alte drumuri pentru tinere: „7 august - A fost odată ca niciodată ... 7 august în Lisabona", iar în ultimele rânduri, Vanessa scrie: Soarele și Luna vor continua să strălucească așa cum promiseseră..."

Cu degetul, pe hartă

Deși este tânără, viața Vanessei Mariș este ea însăși un bun subiect de carte. S-a născut la 2 iulie 1984, la Deva, cântă la pian de la șapte ani, urmează Liceul de Artă din oraș, apoi se înscrie la Academia de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca, urmându-și pasiunea. După absolvire, între 2008 și 2010, lucrează ca profesoară de muzică la Liceul Teoretic „Traian" din Deva și la alte câteva școli generale din Hunedoara. Deja Portugalia o atrăgea: "Din anul trei de facultate mă gândeam să plec și asta era ceva surprinzător pentru mine, pentru că eu sunt genul care își iubește țara și niciodată nu aș fi crezut că pot trăi departe de familia mea, de care sunt foarte atașată. Mă gândeam chiar ce mare prostie este asta cu plecatul din țară". O cred. Vorbește frumos de România și de elevi cărora le-a predat - "elevii de la Traian sunt atât de frumoși" – și atunci pare că e altceva la mijloc: de ce a plecat tocmai în Portugalia? Răspunsul e simplu, dar halucinant: "Mi-a plăcut țara asta... de pe hartă. Să povestesc? Eu sunt muziciană și purtam cu tatăl meu într-o seară o discuție stupidă. Știi, noi cei care cântăm, nu prea citim, suntem plini de note, de istoria muzicii, de teorie, dar, în rest, stăm rău. Și ne contraziceam asupra unui răspuns – care este cea mai mare țară? Și tata a scos un volum și atunci m-am uitat și eu pentru prima dată într-un atlas geografic. Mi s-a părut imensă Spania și apoi am privit Portugalia. M-am gândit: ce mică este! Apoi mi-a trecut prin cap că acolo trebuie să fie tare cald și oamenii sunt la fel, în plus sunt latini, și am ridicat capul și am pus degetul pe hartă: "Tată, eu mă mut în Portugalia!".

Luna, din țara soarelui

Și-a cumpărat un dicționar, apoi un ghid de conversație și a căutat un profesor care s-o învețe limba portugheză – nu a găsit, așa că a luat ore de la o studentă la litere, de la specializarea spaniolă, care urmase liceul în portugheză. "Ascultam obsesiv fado, foarte mult. Și pentru cei care nu știu, spun că fado-ul este un stil specific portughez, un soi de romanțe. Portughezii au romanțe pentru orice lucru și sunt două stiluri: Lisabona și Coimbra. Cel de Lisabona este foarte trist, dar e cel mai popular". Dacă traduceți din portugheză, "fado" poate fi destin, dacă ascultați un fado trist, poate fi dor românesc. Vanessa a plecat prima dată într-o excursie în 2007 și s-a îndrăgostit de țara care i se așternea în fața vieții. Și așa a început să-și croiască drumul ei pe străzile frumoase ale orașelor din jurul Lisabonei: "În 2009, am stat o lună și am lucrat cu copiii în cadrul programului de vară. În 2010, am plecat de tot. A durat, pentru că am vrut să merg acolo și să îmi fac meseria de dascăl. M-am temut că, dacă nu le înțeleg limba și nu predau, nu o să-mi placă Portugalia. Mi-a plăcut, stau în zona Lisabona, unde oamenii sunt primitori". Acum este profesoară de muzică și pian în localitatea Entroncamento din Portugalia și, în acest an, a devenit masterand în domeniul meloterapiei la Lisabona: "După doi ani de muncă istovitoare și încă vreo trei de corectură puternică, voi face o pauză totală de relaxare de un an, apoi voi continua să scriu. Promit".